

בס"ד. ש"פ נשא, י"ד סיון, ה'תשכ"ט

(הנחה בלתי מוגה)

כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר¹ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי². וצריך להבין, מהי המעלה והשבח שאומרים על התורה שהיא עושה שלום, דלכאורה, כיון שזהו מקום שצריכים לעשות בו שלום, הרי מובן שמצד עצמו אין בו ענין השלום, וא"כ, הרי זה היפך הקדושה, דבקדושה כל הענינים הם בשלום ובאחדות, משא"כ במקום שאין שלום ואחדות, אלא ענין הפירוד, שהוא היפך הקדושה. ובפרט שהענין דהעדר השלום הוא לא רק למטה, אלא גם למעלה, שלכן צריכים לפעול ענין השלום לא רק בפמליא של מטה, אלא גם בפמליא של מעלה. וא"כ, מהו גודל העילוי בזה שהתורה עושה שלום. וגם צריך להבין, שהרי מצינו בתורה כו"כ מעלות, וכמו המעלות המנויות בפרק קנין תורה³, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ומוסיף ולא עוד וכו', ולמה חשיב כאן המעלה דמשים שלום דוקא, אף שיש מעלות גדולות מזה.

ב) אך הענין יובן ע"פ המבואר בהמאמר דש"פ נשא שנת תרכ"ט⁴, לפני מאה שנה, על הפסוק⁵ ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר גוי קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה, ומביא מ"ש במדרש⁶ שמשקלה ק"ל הוא כנגד כ"ד ספרים של תושב"כ, ושמונים מן משנה שמתחלת במ"ם, מאימתי קוראין את שמע וכו', ומסיימת במ"ם, ה' יברך את עמו בשלום, מ"ם ארבעים ומ"ם ארבעים הרי שמונים, הרי ק"ד שעולים מנינם של תושב"כ ותושבע"פ כו', ונתנה לכ"ו דורות שהיו מאדם ועד משה שניתנה תורה על ידו, הרי ק"ל. וממשיך בהמאמר, שיובן ע"פ משנ"ת במאמר שלפנ"ז⁷ בענין תרומה אותיות תורה מ"ם, שזה שהתורה ניתנה למ' יום, כמ"ש⁸ ויהי שם עם ה' ארבעים יום, שהמכוון

(6) במדבר"ר פי"ג, ט"ו.

(7) ד"ה בשעה שהקרימו (סה"מ שם ע'

רב ואילך).

(8) זח"ג קעט, א.

(9) תשא לר. כח.

(1) ישעי' כז, ה.

(2) סנהדרין צט, ב.

(3) אבות רפ"ו.

(4) סה"מ תרכ"ט ס"ע רכד ואילך.

(5) פרשתנו ונשא ז. יח"ט.

כזה הוא על תושב"כ, ולמעלה מזה, על הלוחות, שהו"ע התורה כפי שהיא בבחי' חקיקה¹⁰, ולכן הנה גם בתושב"ע"פ כיוונו חכמים שהמשנה תהי' מתחלת במ"ם ומסיימת במ"ם. ובזה גופא הנה ההתחלה היא במ"ם פתוחה (מאימתי), והסיום הוא במ"ם סתומה (בשלום), שזהו שאמרו רז"ל במסכת שבת¹¹ מ"ם פתוחה מ"ם סתומה מאמר פתוח מאמר סתום, ופירש רש"י יש דברים שניתן רשות לדורשן (דהיינו גליא שבתורה), ויש שאתה מצווה לסותמן, כגון מעשה מרכבה (שזהו כללות הענין דלימוד פנימיות התורה, שעז"נ¹² דע את אלקי אביך, ועי"ז ועבדהו בלב שלם, בעבודה בפועל). ומוסיף בהמאמר¹³, שענין תורה מ' הוא הדרגא היותר נעלית בתרומה, שהרי בתרומה ישנם ג' אופנים, עין יפה א' מארבעים, עין בינונית א' מחמישים, ועין רעה א' מששים¹⁴, וכל בחי' אלו ישנם גם בתורה, והדרגא היותר נעלית היא א' מארבעים, שזהו כשמקבל מבחי' המוחין כחב"ד, כפי שכל א' כלול מיו"ד, שעולה למספר ארבעים.

ג) **י"ש** להוסיף בביאור העילוי דתורה מ', שהו"ע אחד מארבעים שבתרומה. דהנה, ענין אחד מחמישים שבתרומה הוא כמ"ש בזהר¹⁵ ותיקוני זהר¹⁶ שתרומה הוא תרי ממאה, שזהו"ע המס"נ דק"ש¹⁷, שהרי בק"ש ישנם מ"ט אותיות (כ"ה אותיות בפסוק שמע ישראל, וכ"ד אותיות בברוך שם), והמס"נ באחד הוא בחי' א' מחמישים, וכיון שיש ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, כדאיתא במשנה¹⁸ מאימתי קוראין את שמע בערבין, ומאימתי קוראין את שמע בשחרית, נמצא, שהמס"נ באחד של שחרית וערבית הם תרי ממאה. אמנם, עפ"ז אינו מובן מה שא' מחמישים הוא רק עין בינונית, ולמעלה מזה הוא א' מארבעים שהוא עין יפה, דלכאורה, כיון שא' מחמישים הו"ע המס"נ, איך אפשר שענין התורה (תורה מ', א' מארבעים) יהי' למעלה ממס"נ, הרי ענין המס"נ הוא בחי' היותר עליונה בעבודה, כפי ששואל בהמאמר, ומבאר שם ביאור הדברים¹⁹. ועוד יש לומר בביאור ענין התורה שלמעלה ממס"נ, שזהו ע"ד המבואר בענין תשובה ותורה. דהנה, ירידת הנשמה למטה היא ירידה

10 ראה לקו"ת ר"פ בחוקותי. ובכ"מ.

11 קד, א.

12 דברי הימים א כח, ט. וראה תניא

קו"א קנו, ב.

13 שם ע' רי.

14 תרומות פ"ד מ"ג.

15 ח"ג שם.

16 תיקון יז (לא, סע"א ואילך).

17 ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א.

פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב. ב"ח לטוואר"ח ר"ס סא.

18 ברכות פ"א מ"א-ב.

19 שם ע' ריא.

צורך עלי', והיינו שהכוונה בהירידה היא שעי"ז יהי' והרות תשוב אל האלקים אשר נתנה²⁰, ענין התשובה²¹, שמזה מובן שענין התשובה הוא תכלית ירידת הנשמה למטה, ונמצא שתשובה נעלית יותר מתורה. ומ"מ, הידיעה אודות כללות ענין התשובה, וגם ידיעת פרטי הענינים איך ומתי צריכים לעשות תשובה, הנה ידיעה זו באה בתורה דוקא, וכיון שהידיעה בענין התשובה היא ע"י התורה, הרי מובן שיש מעלה בתורה על ענין התשובה²². ועד"ז הוא גם בענין המס"נ. דהנה, ענין המס"נ הוא למעלה מתורה, שלכן לא נאמר בתורה טעם על מס"נ [ואין הכוונה שבתורה לא נאמר כלל ענין המס"נ, שהרי ק"ש הו"ע המס"נ (כנ"ל), אלא הפירוש הוא שטעם על מס"נ לא נמצא בתורה²³]. והיינו, שאין זה כמו בענין האהבה [שהיא שורש כל המצוות (להיותה שרש רמ"ח מ"ע²⁴, שבהם נכללת גם מצות היראה, שהיא שורש לשס"ה ל"ת) ונותנת חיות בהם], שנתפרש על זה טעם בתורה, כמ"ש²⁵ לאהבה את הוי' אלקיך גו' כי הוא חיך, אבל על מס"נ לא נאמר טעם בתורה, לפי שענין המס"נ הוא למעלה מענין התורה. ומ"מ, ענין המס"נ והגדרים שבזה (שהרי במס"נ יש ג"כ גדרים מתי ישנו החיוב למסור נפשו), הרי זה כתוב בתורה דוקא, ומזה מובן שיש מעלה בתורה גם על מס"נ. וזהו ג"כ מה שענין התורה נרמז בעין יפה א' מארבעים, שזהו למעלה מענין המס"נ שהוא א' מחמישים.

ד) **והנה** בחי' תורה מ', שהוא בחי' כחב"ד שיש בתורה, זהו בחי' מתנה שבתורה, שבענין זה הוא עיקר החידוש דמתן תורה. והענין בזה²⁶, דהנה, קודם מ"ת לא היתה התורה בבחי' מתנה, כי אם בבחי' יגיעה דוקא, וכמו באברהם שהי' זקן ויושב בישיבה²⁷, שענין זה נעשה ע"י יגיעתו דוקא. וכמו"כ הי' גם ענין התורה כפי שהיא בבחי' ירושה, כמ"ש²⁸ באברהם כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו גו'. ואף שלא היתה אז בחי' הירושה שבתורה כמו שהיא לאחר מ"ת, שעז"נ²⁹ תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, שבחי' זו

20 קהלת יב, ז.
 21 ראה לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.
 22 ראה גם המשך תעריב ח"ג ע' א'רנב. ע' א'תח. לקו"ש ח"ד ע' 1345. ד"ה מאי מברך תשל"ו (סה"מ תשל"ו ס"ע 77). שיחת יו"ד שבט תשל"ה.
 23 ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט ע' 121.
 24 תניא פ"ד.
 25 נצבים ל, כ.
 26 ראה גם סה"מ תר"ל ע' פז ואילך. תרל"ד ע' מ ואילך. תו"מ סה"מ תשרי ע' קצה ואילך. לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. ועוד.
 27 יומא כח, ב.
 28 וירא יח, יט.
 29 ברכה לג, ד.

שבירושה נמשכה במ"ת דוקא, מ"מ, גם לפני מ"ת הי' הענין של ירושה בתורה. אך עיקר החידוש שנתחדש במ"ת הוא בחי' המתנה שבתורה³⁰, כדיוק הלשון מתן תורה, מלשון מתנה [וכמו"כ ביקשו המלאכים תנה הודך על השמים³¹, תנה דייקא, לשון מתנה], וכמארז"ל³² ג' דברים ניתנו מתנה לעולם, התורה כו', שנאמר³³ ויתן אל משה גו', שזוהי הדרגא היותר נעלית שבתורה. והנה, ג' הענינים הנ"ל שבתורה הם ג' האופנים שבתרומה כפי שהם בתורה. א' מחמישים וא' משישים, הם ענין הירושה שבתורה, וענין היגיעה שבתורה, שעל זה אמרו³⁴ התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך. וא' מארבעים (תורה מ') בחי' המתנה שבתורה, כי א' מארבעים הוא עין יפה, ובמתנה אמרו³⁵ כל הנותן בעין יפה נותן, שזהו ענין התענוג שבתורה, בחי' חמודה (גנוזה)³⁶ שבתורה. וענין זה הוא לא רק בפנימיות התורה, מ"ם סתומה, אלא נמשך גם במ"ם פתוחה, גליא שבתורה, כמובן מהמבואר בתניא³⁷ בקיצור ובלקו"ת³⁸ באריכות שהענין שהתורה היא חמודה גנוזה קאי לא רק על פנימיות התורה, אלא גם על גליא דתורה. וזהו ג"כ מה שאמרו רז"ל³⁹ אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, דתלמודו בידו היינו נגלה דתורה (ועי"ז מגיעים לפנימיות התורה)⁴⁰. וזהו שב' הממיי"ן שבתושבע"פ (שמתחלת במ"ם פתוחה ומסיימת במ"ם סתומה) נרמזו בקרבנו של נתנאל בן צוער נשיא יששכר, דשבט יששכר היו בעלי תורה, כמ"שי⁴¹ ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים, והנשיא שלהם הוא נתנאל, נתן אל-ל, שהוא בחי' המתנה שבתורה, ולכן מרומז בקרבנו ענין המ' שבתורה, בחי' המתנה שבתורה.

(ה) **והנה** בחי' המתנה שבתורה כפי שהיא בעבודת האדם הו"ע לימוד התורה לשמה, שזוהי הדרגא היותר נעלית בלימוד התורה. דהנה, הסדר בלימוד התורה הוא כמארז"ל⁴² מעיקרא כי עביד איניש אדעתא דנפשי' קא עביד, וכן אמרו⁴³ לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו

-
30) ראה המשך וככה תרל"ז פע"א	38) במדבר יח, א ואילך.
31) תהלים ח, ב. שבת פח, ב ואילך.	39) פסחים נ, א.
32) ב"ר פ"ו, ה. וראה ברכות ה, סע"א.	40) חסר קצת (החזו"ל).
33) תשא לא, יח.	41) דברי הימים א יב, לב.
34) אבות פ"ב מ"ב.	42) פסחים סח, ב.
35) ב"ב נג, א. וש"נ.	43) שם נ, ב. וראה פירוש המשניות
36) שבת שם.	להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק (ד"ה
37) ק"א קס, סע"א ואילך.	והכת החמישית).

שלא לשמה, והיינו, שבדרגא דעולם הסדר הוא שהתחלת הלימוד הוא שלא לשמה, ומ"מ, גם כאשר לומד שלא לשמה יש בזה מעלת התורה, וכמ"ש "הלא כה דברי כאש, מה אש אינו מקבל טומאה כך דברי תורה אינם מקבלים טומאה"⁴⁴, שזהו אפילו כשהאדם הלומד הוא במצב בלתי טהור, והיינו לפי שהתורה לא בשמים היא⁴⁵, וניתנה למטה, בעוה"ז הגשמי, עד שיכולה להתלבש גם במצב בלתי טהור. אמנם, תכלית הכוונה היא שסו"ס יבוא האדם ללימוד התורה לשמה. וכללות החילוק הוא, שהלימוד שלא לשמה, אדעתא דנפשי, קשור עם מציאות האדם, וקשור עם דרגת התורה שבבחי' יגיעה או ירושה. והלימוד לשמה הוא מצד התורה עצמה, וקשור עם דרגת התורה כפי שהיא בבחי' מתנה מלמעלה, שזהו מה שנתחדש במ"ת, כנ"ל.

ובזה יובן מארז"ל שמעלת העוסק בתורה לשמה היא שמים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. והענין בזה, דהנה, קודם מ"ת היתה הגזירה שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה⁴⁶, דענין הגזירה הוא כפירוש רבינו נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר שגזירה הוא מלשון אָפגעשניטן, היינו, שהעליונים והתחתונים היו גזורים וחתוכים זה מזה. וגזירה זו היתה גם בבחי' העליונים ותחתונים כמו שהם למעלה, ומצד הגזירה בעליונים ותחתונים כמו שהם למעלה, נמשך אח"כ הענין דמשם יפרד⁴⁷ בעולם הבריאה, ועד שלמטה בעוה"ז הגשמי נעשה פירוד כפשוטו, היפך השלום ממש. אמנם בשעת מ"ת הי' ביטול הגזירה, שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה, והיינו, שע"י התורה נעשה החיבור דעליונים ותחתונים, ועד שנעשה דירה לו ית' בתחתונים⁴⁸, דירה לעצמותו, כהפתגם הידוע⁴⁹ שבדירה דר עצם האדם, שכל זה הוא החידוש דמ"ת שאז נמשכה בחי' המתנה שבתורה, כנ"ל. ולכן אמרו כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, דכיון שהעסק בתורה לשמה הוא מצד החידוש דמ"ת, לכן נעשה על ידו החיבור דעליונים ותחתונים כמו במ"ת, שזהו"ע השלום בפמליא של

44 ירמ" כג, כט.

ובכ"מ.

45 ברכות כב, א.

50 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע'

46 נצבים ל, יב. וראה כ"מ נט, ב.

תפט (ועם הגהות כו' — אוה"ת שה"ש

47 תנחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג.

ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע'

48 בראשית ב, י.

תתקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג.

49 ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.

המשך תרס"ו ס"ע ג. תרס"ט ע' קס. תרע"ח

ע' קצב.

ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג. ו. תניא רפ"ו.

מעלה החיבור דעליונים ותחתונים. ולכן במאמר זה אינו מזכיר המעלות שנימנו בפרק קנין תורה, כי, המעלות שבפרק קנין תורה הם מה שהאדם זוכה לעצמו (ע"ד אדעתא דנפשי' קא עביד⁵¹), משא"כ כאן מדבר ענין אחר שהוא נעלה מזה לגמרי, דהיינו הענין שנתחדש ע"י מ"ת, שע"י התורה ממשיכים ועושים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, להיות לו ית' דירה בתחתונים.

(ו) **ויש** לקשר זה עם המבואר בהמאמר⁵² בענין מ"ש⁵³ נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, ודרשו חז"ל⁵⁴ בימינו זו תורה, שנאמר⁵⁵ מימינו אש דת למו, ובזרוע עוזו אלו תפילין, שנאמר⁵⁶ ה' עוז לעמו יתן, ומבאר שלמעלה הנה גם השמאל הוא ימין, כמאמר⁵⁷ לית שמאלא בהאי עתיקא, והיינו, שענין השמאל למעלה אינו ענין של גבורה כפשוטו ממש, אלא אדרבה, שענינו הוא תגבורת ההשפעה, ע"ד גבורות גשמים⁵⁸. והיינו, שיש מעלה בחסד ומעלה בגבורה, וכאשר ההמשכה היא מעתיק אזי ישנם ב' המעלות. וזהו גם מה שמצינו במ"ת שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו⁵⁹, מפי הגבורה דייקא, שזה מורה על תגבורת ותוקף ההשפעה. ומבאר בהמאמר⁶⁰, שע"י התפילין שמניחים ביד שמאל, גורמים לאכללא שמאלא בימינא, וכאשר יתגבר ימין על שמאל אזי יהי' גם למטה כולא ימין. וזהו גם ענין השלום, כמבואר בלקו"ת פ' מטות⁶¹ בביאור מארז"ל שהעוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שענין השלום בפמליא של מטה הוא לאכללא שמאלא בימינא.

(ז) **וזהו** כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, כמבואר בלקו"ת שם שענין השלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה ישנו ג"כ בנפש האדם, בנוגע לנפש האלקית ונפש הבהמית, וע"י עשיית השלום ביניהם שהו"ע החיבור דעליון ותחתון שבאדם, נעשה החיבור דעליונים ותחתונים בכל המדריגות. ועי"ז נעשה ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, כמארז"ל⁶² ששלום הוא

51) ראה פסחים סח, ב.
 52) סה"מ תרכ"ט שם (ע' רכה ואילך).
 53) ישע"י סב, ח.
 54) ברכות ו, א.
 55) ברכה לג, ב.
 56) תהלים כט, יא.
 57) זח"ג קכט. א. ועד"ז שם רפט. א.
 58) תענית ב, א. וראה לקו"ת ואחתון יג, ג. ועוד.
 59) מכות כד, רע"א.
 60) סה"מ שם ע' רכז.
 61) פו, ב ואילך.
 62) סוף מסכת עוקצין.

כלי המחזיק ברכה, שהוא הכלי לכל הברכות שמלמעלה, עד להברכה העיקרית דביאת המשיח, ששמו מתחיל ג"כ באות מ', ואז יקויים היעוד לסרבה המשרה וגו'⁶³, שיש בתיבה זו מ"ם סתומה הגם שהיא באמצע התיבה, כיון שלעתיד לבוא יהי' גם המאמר סתום (פנימיות התורה) בגילוי, וכמ"ש⁶⁴ לא יכנף עוד מוריך וגו'. וענין זה נעשה ע"י יפוצו מעיינותיך חוצה⁶⁵, שע"ז זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

65) ראה אגה"ק דהבעש"ט — נדפסה
בכתר שם טוב בתחילתו. ובכ"מ.

63) ישע"י ט, ו. וראה אזה"ת נ"ך עה"פ
ח"א ע' קפד ואילך). וש"נ.
64) ישע"י ל. כ.
65) ישע"י ט, ו. וראה אזה"ת נ"ך עה"פ